

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

TANGAZO LA SERIKALI Na 206 .la Tarehe 15/3/2019

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA)

(SURA. 287)

SHERIA NDOGO

Zimetungwa chini ya kifungu cha 153(1)

SHERIA NDOGO ZA (AFYA NA USAFI WA MAZINGIRA) ZA HALMASHAURI YA WILAYA YA MBEYA, 2019

SEHEMU YA KWANZA

UTANGULIZI

Jina na mwanzo wa kuanza kutumika	1.	Sheria Ndogo hizi zitaitwa Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya za Mwaka 2019 na zitaanza kutumika rasmi baada ya kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali.
Matumizi	2.	Sheria Ndogo hizi zitatumika katika eneo lote la Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya.
Tafsiri	3.	Katika Sheria Ndogo hizi isipokuwa itakapoelekezwa vinginevyo:-

“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote wa Umma atakayeteuliwa na Halmashauri kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

“chakula” maana yake ni kitu chochote kinacholiwa au kunywewa na binadamu isipokuwa madawa, hii ni pamoja na:-
(a) kitu chochote kinachotumika katika matengenezo ya chakula; |

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

- (b) kitu chochote kinachoongeza ladha ya chakula;
- (c) kitu chochote kinachobadili rangi ya chakula (binzari na vingine vinavyofanana na hivi);

“choo cha kuvuta” maana yake ni choo ambacho kimejengwa na kuunganishwa na maji na kuwa na tanki ya kusukuma maji kwa ajili ya kuondoa uchafu hadi mahali palipoandaliwa;

“choo bora” maana yake ni choo chochote cha maji chenye sakafu, banda imara la kudumu, limezekwa, lina mlango imara, bomba la kutolea hewa chafu na lenye mfuniko kwenye tundu la choo na shimo salama na safi kwa ajili ya kutupa kinyesi na mkojo wa binadamu, lililojengwa kwa vifaa vya kudumu, lenye vipimo vya futi 4 x 3 na kimo cha futi 12 na zaidi;

“choo cha Umma” maana yake ni choo kilichojengwa na Halmashauri au wakala wake kwa matumizi ya umma;

“eneo la wazi” maana yake ni eneo lililo chini ya Halmashauri ambalo limekatazwa kufanya shughuli ambayo haihusiani na matumizi yaliyokusudiwa;

“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya;

“hati ya usafi” maana yake ni hati itakayotolewa na Afisa Mwidhiniwa inayothibitisha kukaguliwa kwa maeneo yote yaliyotajwa katika Sheria Ndogo hizi kulingana na Kanuni za Afya;

“jengo la biashara” maana yake ni jengo lolote lililojengwa na kuidhinishwa na Halmashauri kwa ajili ya kufanya shughuli za biashara;

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

“kaya” maana yake ni familia ya baba, mama, mtoto au watoto na mtu mwingine yeyote anayeishi na familia hiyo, au watu wanaokaa katika nyumba moja na kuishi kama familia au mtu yeyote anayeishi peke yake katika chumba au nyumba;

Namba20/2004

“kero au chukizo” maana yake ni kitu chochote ambacho kipo katika hali yoyote iwe kinatumika, kimewekwa, kimejengwa, au ni kichafu kiasi cha kusababisha:-

- (a) hatari kwa viumbe na maisha ya binadamu.
- (b) harufu mbaya au harufu ya kuudhi.
- (c) kuzaliana kwa wadudu na wanyama hatari kama vile inzi, mende, sisimizi, panya, nyoka, nyuki, kunguni au viumbe wengine hatari;
- (d) magonjwa kwa binadamu, kuhifadhi mbu, inzi, panya na viumbe wenye madhara;

“kituo cha taka” maana yake ni kizimba cha taka kilichowekwa na Halmashauri kwa madhumuni ya kuweka taka ngumu kabla ya kusafirishwa hadi kwenye dampo la taka ngumu la Halmashauri;

“maji taka” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Mazingira ya mwaka 2004;

Namba20/2004

“mkazi” maana yake ni mtu yeyote anayeishi katika eneo la Halmashauri na ambaye ana kaya au anaishi katika kaya au taasisi iliyopo katika eneo la Halmashauri;

Namba20/2004

“mmiliki” maana yake ni mtu yeyote ambaye ana miliki ardhi, sehemu za starehe, nyumba za kulala wageni, nyumba za kuuzia vyakula, kumbi za starehe, mpangaji, wakala wa mpangishaji wa nyumba au jengo na makazi yoyote ndani ya eneo la Halmashauri;

Namba20/2004

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

Namba20/2004

“Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri au Afisa yeyote atakayeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;

“mzalishaji wa taka ngumu” maana yake ni mtu yeyote, kaya, taasisi, biashara, kiwanda ambaye katika kutekeleza shughuli zake huzalisha taka;

“pipa la taka” maana yake ni chombo chochote chenye mfuniko kinachoweza kuhifadhi taka ngumu zinazozalishwa majumbani, sehemu za biashara, maofisini ili zisisambae na kuchafua mazingira;

“taka” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya mwaka 2004;

“taka Ngumu” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya mwaka 2004;

“taka za Majumbani” maana yake ni mabaki ya chakula, maganda ya matunda, majivu, kinyesi cha mifugo, taka za bustani, marapurapu ya nguo, karatasi za aina mbalimbali na vitu vingine ambavyo baada ya kuvitumia hutupwa;

“taka za Viwandani” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya mwaka 2004;

“uchafu Hatari” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Mazingira ya mwaka 2004;

“uchunguzi wa Afya” maana yake ni hali ya mtu kupima afya yake kwa kuchukuliwa vipimo vya ndani na nje ya mwili ili kubaini kuwepo kwa vijidudu vya magonjwa vinavyoweza kuleta maambukizi;

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

“ufugaji wa ndani” maana yake ni ufugaji wa mifugo ndani ya nyumba, banda au zizi ndani ya eneo lililoruhusiwa na Halmashauri;

“wakala” maana yake ni mtu binafsi au kikundi cha watu, kampuni, taasisi au shirika aliyeteuliwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;

SEHEMU YA PILI

USAFI WA MAZINGIRA

Wajibu wa kufanya usafi wa mazingira

4. (1) Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi au mfanyabiashara anayemiliki eneo la nyumba kuhakikisha kwamba anafanya usafi wa mazingira yanayozunguka makazi au eneo lake kwa kuhakikisha kwamba;

(a) majani yanayozunguka nyumba yake yanakatwa au kupaliliwa katika eneo lote hadi mwanzo wa mipaka ya barabara ya mbele ya nyumba yake au eneo lake;

(b) takataka ngumu zote ikiwa ni pamoja na mifuko ya plastiki zitakusanywa, kuhifadhiwa na kupelekwa katika eneo lililoruhusiwa na Halmashauri;

(c) takataka laini zote ambazo zinaweza kuoza zitachimbiwa shimo la taka na kutupwa humo.

(d) kila mmiliki wa nyumba au kiwanja au eneo lolote ambalo halijaendelezwa kufanya usafi katika eneo hilo mara kwa mara.

Usafi wa mifereji ya maji ya mvua.

5. Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba kuondoa uchafu kama vile mchanga, majani, nyasi au vitu vingine vinavyofanana na hivyo

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

- kwenye mfereji wa maji ya mvua unaozunguka au kupita kando ya nyumba yake au eneo la biashara yake, kiwanja chake na kuhakikisha mfereji huo unakuwa msafi na imara siku zote.
- Uwekaji taa za nje ya nyumba 6. Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba, mpangaji au mfanyabiashara kuweka taa yenye mwanga nje ya jengo analoishi au analolitumia kwa shughuli yoyote na atatakiwa kuiwasha wakati wa usiku.
- Kupaka rangi majengo 7. Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba au mpangaji au mfanyabiashara kuhakikisha kwamba anapaka rangi nyumba yake au duka lake ndani na nje kila itakapochakaa.
- Wajibu wa kuondoa na kudhibiti mazalia ya mbu. 8. Itakuwa ni wajibu wa mmiliki wa nyumba kuhakikisha kuwa hakuna mkusanyiko wa maji, maji machafu, takataka au kitu chochote cha majimaji au kigumu ambacho kinaweza kuruhusu kuwepo wa mazalia ya mbu au wadudu wengine wenye madhara kwa afya ya binadamu.
- Biashara ya miwa na matunda 9. Itakuwa ni wajibu wa kila mfanyabiashara ya matunda au miwa kuhakikisha kuwa ana chombo maalum cha kuhifadhia maganda au mabaki ya matunda.
- Upulizaji dawa 10. Ni marufuku kwa mtu yeyote kuendesha biashara ya upulizaji dawa au biashara ya kuuwa wadudu au wanyama waharibifu katika nyumba yoyote au mahali popote bila kuwa na cheti cha taaluma kinachotambuliwa na Serikali na awe na leseni hai kutoka Halmashauri.
- Matengenezo ya magari, pikipiki, mitambo na kuegesha magari mabovu 11. (1) Matengenezo ya magari, pikipiki na mitambo yatatakiwa kufanyika kwenye karakana, gereji au maeneo yaliyoruhusiwa baada ya kupata kibali rasmi kutoka Halmashauri.
- (2) Ni marufuku kwa mtu yeyote kutengeneza gari, pikipiki au mtambo wowote katika eneo la

makazi, eneo la wazi au eneo ambalo halikutengwa kwa shughuli hiyo.

- (3) Ni marufuku kwa mtu yeyote kuegesha magari mabovu kwenye njia ya miguu, mtaa, uchochoro, mtaro, maeneo ya wazi au barabarani na kusababisha adha kwa wakazi au watumiaji wa njia hiyo.

SEHEMU YA III

UIMARISHAJI WA AFYA

Usalama wa maji ya kunywa.	12.	Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi kuhakikisha kwamba maji yote yanayotumika kwa kunywa ni safi na salama kwa kuyachemsha bila kujali yametoka kwenye chanzo gani cha maji.
Utengenezaji, na uuzaji vyakula.	13.	Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kutengeneza, kuchoma, kupika, kuchemsha au kuuza chakula cha aina yoyote mahali popote au kwenye nyumba yoyote mpaka awe ametimiza masharti na kanuni za afya na amepata kibali kutoka kwa Afisa Afya wa Halmashauri.
Uuzaji vyakula vilivyopikwa.	14	Itakuwa ni wajibu wa kila mtu anayeendesha biashara ya vyakula vya kupikwa au kukaangwa kuhakikisha kwamba vyakula hivyo vinahifadhiwa kwenye sanduku lililotengenezwa kwa mbao safi na kuwekwa kioo kuzuia inzi, vumbi na wadudu waletao madhara kwa afya ya binadamu.
Usalama wa vyakula.	15	Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kuuza vyakula visivyopikwa vikiwa vimewekwa chini, vyakula vyote vitatakiwa kuwekwa juu ya meza.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

Uzuiaji wa shughuli mbalimbali wakati wa Magonjwa ya mlipuko

16. Afisa Mwidhiniwa anaweza kutoa amri ya kuzuia shughuli yoyote isifanyike kama vile utengenezaji wa vyakula, pombe, mijumuiko, sherehe na mikusanyiko yoyote kwa kutangaza kwa njia ya kipaza sauti, maandishi au kupitia vyombo vya habari endapo atakuwa na sababu ya kuamini kwamba shughuli hiyo inaweza kusababisha kuenea kwa magonjwa ya mlipuko na kuleta athari kwa maisha ya binadamu.

Ukamataji wa vyombo vilivyotumika kuhifadhia chakula

- 17 (1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kukamata Vyakula, vyombo au vifaa vingine vyovyote vitakavyokuwa vinatumika mara baada ya kutolewa amri ya zuio la kufanyika kwa shughuli ya uuzaji wa vyakula wakati wa magonjwa ya mlipuko.
- (2) Endapo vyakula vitakavyokamatwa vitakuwa ni vile vitakavyokuwa vinaharibika kwa haraka Halmashauri itaharibu vyakula hivyo.
- (3) Endapo vyakula vilivyokamatwa vitakuwa haviharibiki kwa haraka Halmashauri itakuwa na jukumu la kuvihifadhi hadi mwisho wa amri ya zuio na Halmashauri haitahusika na gharama zozote zitakazotokea isipokuwa kama uharibifu huo utakuwa umesababishwa kwa uzembe wa Afisa wa Halmashauri.

Machinjio na maduka ya nyama

18. (1) Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa duka la kuuzia nyama kuhakikisha kwamba duka lake;
- (a) ni jengo la kudumu lililosakafiwa kwa marumaru nyeupe hadi urefu wa futi 6 kutoka usawa wa sakafu,
 - (b) lina maji safi, na misumeno ya kukatia nyama;
 - (c) lina kabati ya vioo na jokofu la kuhifadhia nyama na sehemu za mizani;
 - (d) lina pipa la kuhifadhia taka taka;.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

- (2)
- Kuchinja na kuuza nyama mahali pasiporuhusiwa 19 (2) Muuzaji yeyote wa nyama atatakiwa kuvaa vazi jeupe pamoja na aproni nyeupe na sharti awe anapima afya kila baada ya miezi sita; Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kuchinja au kuuza nyama ya aina yoyote katika maeneo yasiyokuwa machinjio au maduka ya nyama au katika maeneo yasiyoruhusiwa na Halmashauri.
- Uendeshaji wa biashara ya Nyumba za kulala wageni na Hosteli 20. (1) Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba za kulala wageni na hosteli au nyumba za biashara kuhakisha anapata kibali kutoka Halmashauri kabla hajaanza biashara.
- (2) Endapo mmiliki hajakidhi masharti ya kiafya Halmashauri inaweza kuzuia kibali cha kuendesha biashara ya nyumba za kulala wageni au hosteli mpaka hapo mmiliki atakapokuwa amekidhi masharti yaliyotolewa na Halmashauri.
- Mahitaji ya nyumba ya wageni na Hosteli 21. Kibali cha kuendesha biashara ya nyumba ya kulala wageni, mgahawa, hoteli na hosteli kitatolewa baada ya Halmashauri kujiridhisha kuwa katika majengo hayo kuna;-
- (a) mwanga na hewa ya kutosha;
 - (b) nafasi na vifaa (samani) za kutosha;
 - (c) mfumo wa uondoshaji wa maji taka na taka ngumu wa kuaminika;
 - (d) usafi wa jumla wa jengo na vifaa vyake;
 - (e) vyoo na mabafu kwa jinsia zote;
 - (f) vifaa vya zima moto.
 - (g) tanki la kuhifadhia maji safi; na
 - (h) vyoo na bafu vilivyosakafiwa kwa vigae au marumaru na kuta zake zimewekwa vigae kiasi cha futi sita kutoka usawa wa sakafu.
- Upimaji wa afya 22. (1) Itakuwa ni wajibu wa kila Mmiliki wa hoteli, mgahawa, baa, bucha sehemu za kuokea mikate, nyumba za kulala wageni na grosari kupima afya kila baada ya miezi sita na

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

- watalipa ada ya upimaji wa afya kiasi cha shilingi elfu tano tu.
- (2) Mtu yeyote anayetengeneza chakula kwa ajili ya kuuza atalazimika kupima afya kila baada ya miezi sita na atalipa ada ya upimaji wa afya kiasi cha shilingi elfu tano tu.
- (3) Mmiliki yeyote atakayeruhusu mhadumu yeyote kufanya kazi bila kupimwa afya yake atakuwa ametenda kosa.
- Uwezo wa kukagua 23. Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kuingia katika jengo lolote wakati wowote wakati wa saa za kazi kukagua utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.
- Kufungwa kwa jengo la biashara lisilokidhi masharti ya afya 24. Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kuagiza kufungwa kwa biashara yoyote au jengo ambalo halijakaguliwa au lililokaguliwa na kukutwa limekiuka kanuni na masharti ya afya.
- Ada ya ukaguzi wa afya 25. Halmashauri itatoza ada ya ukaguzi wa afya ambayo italipwa kwa mwaka kabla ya mwombaji kupewa leseni ya biashara ambayo viwango vyake vitakuwa kama vilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hizi.
- Muda wa kulipa ada 26. (1) Ada ya ukaguzi wa afya italipwa kila mwanzo wa mwaka wa fedha wa Halmashauri yaani mwezi Julai.
- (2) Mtu yeyote atakayeshindwa kulipa ada katika kipindi cha miezi miwili baada ya mwaka wa fedha kuanza atawajibika kulipa kiwango hicho pamoja na adhabu ya asilimia hamsini ya kiwango anachodaiwa.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

SEHEMU YA IV
UZOAJI TAKA

Ada ya uzoaji taka	27.	(1) Halmashauri itatoza ada ya uzoaji taka kutoka kwa kila kaya au mwenye jengo la biashara kwa viwango vilivyoainishwa katika Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hizi.
		(2) Ada ya kila mwezi italipwa kila tarehe 30 ya kila mwezi ndani ya mwezi husika na italipwa kwa Afisa Mwidhiniwa ambaye atatoa stakabadhi ya malipo yatakayolipwa na atajaza katika rejista ya wazalishaji taka.
		(3) Iwapo mzalishaji wa taka atashindwa kulipia gharama ya huduma ya uzoaji taka kwa kipindi cha miezi miwili mfululizo Halmashauri itamchukulia hatua za kisheria ikiwa ni pamoja na kufikishwa mahakamani.
Uanzishwaji wa Vikundi Jamii (CBOs)	28.	Halmashauri itakuwa na jukumu la kuhamasisha uundaji wa Vikundi Jamii (CBOs) na kuvitambua ili kuviwezesha kufanya shughuli za udhibiti wa taka ngumu pamoja na usafi wa mazingira baada ya kuingia mkataba na Halmashauri.
Wajibu wa kuwa na pipa la taka	29.	Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba au mpangaji au mfanyabiashara kuhakikisha kuwa ana chombo imara chenye mfuniko kwa ajili kuhifadhia taka ngumu kabla hazijachukuliwa na Halmashauri kwa ajili ya kwenda kutupwa.
Kutupa taka katika sehemu maalum	30.	Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi kuhakikisha kwamba anatupa uchafu au taka katika vyombo maalum vilivyowekwa kwa ajili ya kutunzia taka katika maeneo maalum yaliyotengwa.
Marufuku kutupa taka hovyo	31.	Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kutupa taka, uchafu wowote au kuacha kuwepo takataka mahali popote pasipo tengwa kwa shughuli hiyo.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

Uhifadhi maji taka	32.	Kila mmiliki wa nyumba anatakiwa kuhakikisha kuwa ana karo la kuhifadhi maji taka na atawajibika kunyonya maji taka karo hilo linapojaa.
Kutiririsha maji taka	33.	Ni marufuku kutiririsha au kuelekeza maji kutoka vyooni, bafuni, karoni, baada ya kufua au kuosha vyombo kwenda sehemu yoyote isiyotengwa kuhifadhi maji taka.
Taka za viwanda	34.	(1) Itakuwa ni marufuku kwa kiwanda chochote kutoa au kusababisha kutoa uchafu wa aina yoyote, maji machafu au harufu mbaya na kusababisha kero kwa wakazi wa eneo la Halmashauri.

(2) Ni wajibu wa kila mwenye kiwanda kuhakikisha kuwa taka kama vile vumbi, maganda, moshi na takataka nyingine zinazoweza kuleta kero au adha kwa ujumla haziwafikii wala hazileti madhara kwa binadamu na viumbe wengine hai. |
| Uteuzi wa wakala | 35. | Halmashauri inaweza kuteua kampuni, kikundi, kikundi cha jamii au Mtu binafsi kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi. |

SEHEMU YA V
UJENZI NA MATUMIZI YA VYOO

Wajibu wa kuwa na choo na kukitumia	36.	Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba au mpangaji kuhakikisha kwamba nyumba yake ina choo safi, imara na madhubuti kwa matumizi ya wakazi wa nyumba hiyo na kuhakikisha kinatumika wakati wote.
Umbali wa kujenga choo	37.	Choo kinatakiwa kijengwe umbali wa zaidi ya mita sitini (60) kutoka chanzo chochote cha maji kinachotumika kwa matumizi ya Nyumbani.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

Vyoo vya umma	38.	(1) Halmashauri inaweza kumruhusu mtu binafsi, vikundi vya watu au taasisi kujenga vyoo vya Umma (Public toilet) katika maeneo ambayo Halmashauri itaona kuwa kuna haja ya kufanya hivyo.

(2) Vyoo hivyo vitamilikiwa na Halmashauri au kwa ubia na wajenzi na vitakuwa ni vya kulipia kama itakavyokuwa imeelekezwa na Halmashauri katika mkataba wake na mawalaka watakaopewa kusimamia vyoo hivyo. |
Vyoo vya muda katika mikusanyiko	39.	Itakuwa ni wajibu wa mtu, kikundi, taasisi yenye lengo la kukutanisha watu kwa madhumuni ya ujenzi, sherehe au sehemu yoyote ambayo itakutanisha watu kwa muda maalum endapo eneo hilo hakuna choo cha kudumu kujenga vyoo kwa matumizi ya wakati huo kwa idhini na usimamizi wa Halmashauri
Vyoo katika majengo ya biashara	40.	Kila mmiliki wa jengo la biashara atatakiwa kujenga vyoo viwili vyenye viwango vinavyokubalika chini ya Sheria Ndogo hizi kwa ajili ya matumizi ya wateja wake wa jinsia zote.
Ilani ya kujenga choo	41.	Endapo katika ukaguzi wa afya itagundulika kuwa nyumba yoyote haina choo, choo kilichopo kimejaa au hakifai kwa matumizi ya binadamu, Afisa Mwidhiniwa atatoa ilani ya siku thelathini kwa mmiliki wa nyumba au mpangaji akiainisha masharti ya kurekebisha hali hiyo kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Tatu la Sheria Ndogo hizi.
Kufungwa kwa jengo	42.	Bila kuathiri masharti ya kifungu cha (41) Halmashauri inaweza kuamuru nyumba au jengo hilo lisitumike kwa shughuli za makazi au biashara hadi hapo hali hiyo itakapokuwa imerekebishwa.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

Ilani ya kuondoa kero	43.	(1) Endapo Afisa Mwidhiniwa atagundua kuwa eneo alilokagua lina kero yoyote atatoa ilani ya siku saba (7) kwa mmiliki wa nyumba, mpangaji, mtumiaji au mtu yeyote anayehusika akimtaka kuondoa kero hiyo kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Nne la Sheria Ndogo hizi.
		(2) Mtu yeyote atakayeshindwa kutekeleza masharti ya ilani aliyopewa ndani ya muda ulioainishwa kwenye ilani atakuwa ametenda kosa.
Mkurugenzi kuteua mkaguzi	44.	Halmashauri inaweza kumteua mtu yeyote kuwa Mkaguzi kwa ajili ya kufanya ukaguzi wa usafi katika eneo la Halmashauri.
Uwezo wa kutoa adhabu ya papo kwa papo	45.	(1) Chini ya Sheria Ndogo hizi Mkaguzi atakuwa na uwezo wa kutoa adhabu ya papo kwa papo kwa mtu yeyote atakayekutwa amechafua mazingira kwa kutupa takataka mahali popote pasiporuhusiwa ilimradi kuwa adhabu hiyo izingatie masharti ya Sheria Ndogo hizi.
Makosa	46.	Mtu yeyote atakuwa ametenda kosa endapo; (a) atamzuia au kujaribu kumzuia Afisa Mwidhiniwa asitekeleze wajibu wake chini ya Sheria Ndogo hizi;(b) atamshawishi mtu au kundi la watu kumzuia Afisa Mwidhiniwa asitekeleze wajibu wake chini ya Sheria Ndogo hizi;(c) atamwaga takataka barabarani, mtaro wa maji ya mvua, uchochoroni, au mahali popote hadharani au katika eneo lolote lisiloruhusiwa;(d) ataendesha biashara ya pombe ndani ya nyumba ya makazi;(e) atatiririsha maji machafu barabarani au katika eneo la nyumba ya jirani;

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

- (f) ataosha magari, kufua, kunywesha mifugo na kukoroga dawa za mimea ndani ya mito, mabwawa, lambo au ndani ya chanzo au kisima kinachotumika kwa matumizi ya binadamu;
- (g) atauza vyakula vilivyopikwa barabarani au nje ya majengo mengine;
- (h) atafanya matengenezo ya magari, pikipiki na mitambo, kuendesha shughuli za viwanda katika maeneo ya wazi, makazi, barabarani, uchochoroni, au katika maeneo yasiyotengwa kwa shughuli hizo bila kuzingatia taratibu za mipango miji;
- (i) atanzisha au kufungua karakana katika majengo au majumba au maeneo ya makazi;
- (j) ataenda haja ndogo au kubwa barabarani, uchochoroni, upenuni au mahali popote ambapo siyo chooni;
- (k) atashindwa kuhifadhi chakula kwenye kabati safi lililofunikwa na lenye kioo;

Adhabu

47. 1) Mtu yeyote atakayekiuka au kwenda kinyume na kifungu chochote cha Sheria Ndogo hizi atakuwa ametenda kosa na akipatikana na hatia atatozwa faini isiyopungua Shilingi laki tatu au kifungo kisichozidi miezi kumi na miwili au vyote faini na kifungo kwa pamoja.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

JEDWALI LA KWANZA
(Limetungwa chini ya kifungu cha (25))

ADA YA UKAGUZI WA AFYA

Na.	Aina ya biashara	Ada kwa mwaka
1.	Baa na maduka ya vinywaji (Groceries)	5,000/=
2.	Migahawa na Mama Lishe	2,500/=
3.	Nyumba za wageni (Guest House) na Hoteli	10,000/=
4.	Kumbi za starehe au mikutano	10,000/=
5.	Majengo mengine ya biashara	5,000/=

JEDWALI LA PILI
(Limetungwa chini ya kifungu cha (27)(1))

ADA YA UZOAJI TAKA

NA	AINA YA BIASHARA	VIWANGO
1.	Kaya	1,000/= kwa mwezi
2.	Wafanyabiashara.	2,000/=kwa mwezi
3.	Mgahawa mdogo	2,000/= kwa mwezi
4.	Mgahawa mkubwa	4,000/= kwa mwezi
5.	Nyumba ya kulala wageni	5,000/= kwa mwezi
6.	Zahanati (taka zisizo hatari)	10,000/= kwa mwezi
7.	Kituo cha afya (taka zisizo hatari)	15,000/= kwa mwezi
8.	Hospitali ya Wilaya (taka zisizo hatari)	20,000/= kwa mwezi
9.	Kiwanda cha mbao	10,000/= kwa mwezi
10.	Fundi seremala	3,000/= kwa mwezi
11.	Fundi chuma	5,000/= kwa mwezi
12.	Karakana nyinginezo	5,000/= kwa mwezi
13.	Kiwanda kidogo	20,000/= kwa mwezi
14.	Kiwanda kikubwa	50,000/= kwa mwezi
15.	Duka la jumla	5,000/= kwa mwezi
16.	Duka la rejareja	2,000/= kwa mwezi
17.	Shule ya Msingi ya Bweni	10,000/= kwa mwezi
18.	Shule ya Sekondari ya Bweni	10,000/= kwa Bweni
19.	Kituo cha kulelea watoto	10,000/= kwa mwezi
20.	Kituo cha kutunzia watu wenye mahitaji maalumu	Bure
21.	Duka dogo la chakula	3,000/= kwa mwezi

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

22.	Duka kubwa na chakula	5,000/= kwa mwezi
23.	Klabu ya usiku	5,000/= kwa mwezi
24.	Kumbi za sherehe	5,000/= kwa mwezi
25.	Duka la kuuza nyama au samaki	3,000/= kwa mwezi
26.	Nyama choma au chips	1,000/= kwa mwezi
27.	Duka la dawa (Jumla)	5,000/= kwa mwezi
28.	Duka la dawa (rejareja)	3,000/= kwa mwezi
29.	Duka la Pembejeo	3,000/= kwa mwezi
30.	Dobi mdogo	1,000/= kwa mwezi
31.	Dobi wa mashine	2,000/= kwa mwezi
32.	Kituo cha mafuta	30,000/= kwa mwezi.
33.	Saluni	2,000/= kwa mwezi.
34.	Stoo ya mkaa	3,000/= kwa mwezi.
35.	Vituo vya kuosha magari	10,000/= kwa mwezi.
36.	Hoteli	5,000/= kwa mwezi.
37.	Gereji	10,000/= kwa mwezi.
38.	Taasisi za kifedha	40,000/= kwa mwezi.
39.	Shuguli nyingine	2,000/= kwa mwezi.

JEDWALI LA TATU
(limetungwa chini ya kifungu cha 41)

ILANI YA KUJENGA CHOO

Ilani hii imetolewa kwa mujibu wa kifungu cha (41) cha Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya, 2018.

SEHEMU 'A'

Ndugu.....wa Mtaa/.....Kata ya.....
 Unaarifiwa kwamba katika ukaguzi uliofanyika Tarehe.....mwezi.....mwaka....
 Katika nyumba yako ya Biashara/kuishi/kutolea Huduma*/ Namba..... iliyopo eneo la
katika Kitongoji/Mtaa*.....Kijiji cha.....Kata ya.....
 Imekuwa haina choo/ choo kimejaa/kimeharibika* hivyo unaamriwa kutekeleza mambo yafuatayo;

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)

SEHEMU 'B'

Unapewa muda wa siku thelathini (30) tu tangu siku ya kupokea ilani hii kutekeleza maelekezo yote yaliyoelezwa katika sehemu 'A' ya Ilani hii,

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

SEHEMU 'C'

Ukaguzi wa kuthibitisha utekelezaji wa maelekezo uliyopewa utafanyika tarehe.....endepo utashindwa kutekeleza maelekezo ndani ya muda uliopewa Halmashauri itakuchukulia hatua kali za kisheria bila kukupa taarifa nyingine.

.....
AFISA MWIDHINIWA

IMETOLEWA NA;

Jina;.....

Saini.....

Wadhifa.....

Tarehe.....

IMEPOKELEWA NA;

Jina;.....

saini.....

wadhifa.....

Tarehe.....

*Futa lisilotakiwa.

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

JEDWALI LA NNE
(Limetungwa chini ya kifungu cha 43(1))

ILANI YA KUONDOA KERO

Ilani hii imetolewa kwa mujibu wa Kifungu cha (43)(1) cha Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya za mwaka 2018.

SEHEMU 'A'

Ndugu.....wa Mtaa/Kata ya.....
Unaarifiwa kwamba katika ukaguzi uliofanyika Tarehe.....mwezi.....mwaka....
Katika nyumba yako ya Biashara/kuishi/kutolea Huduma/kiwanja* iliyopo eneo
la.....kumekutwa
machukizo/kero/uchafu*; kama ifuatavyo;

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

SEHEMU 'B'

Kwa ilani hii unaamriwa kurekebisha/kuondoa/kusafisha* kwa;

1.
2.
3.
4.

SEHEMU 'C'

Unapewa muda wa siku saba (7) tangu siku ya kupokea ilani hii, unatakiwa kutekeleza yote yaliyoelezwa katika sehemu 'B' ya Ilani hii, kushindwa kwako kutekeleza ndani ya muda uliopewa Halmashauri italazimika kukuchukulia hatua kali za kisheria bila kulazimika kukupa taarifa nyingine.

.....
AFISA MWIDHINIWA

IMETOLEWA NA;

Jina;.....
Saini.....
Wadhifa.....
Tarehe.....

IMEPOKELEWA NA;

Jina;.....
saini.....
wadhifa.....
Tarehe.....

*Futa lisilohusika

Sheria Ndogo Za (Afya Na Usafi wa Mazingira) Za Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya

Tangazo la Serikali Na. 206 (Linaendelea.)

Likiri na Mhuri wa Halmashauri ya wilaya ya mbeya umebandikwa kwenye Sheria Ndogo hizi kufuatia Azimio la kikao cha Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya kilichofanyika tarehe mwezi.....mwaka.....mbele ya:-

STEPHEN E. KATEMBA
*Mkurugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya
Mbeya*

MWALINGO MWAYONGO KISEMBA
*Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya
Mbeya*

NAKUBALI,

Dodoma,
5Machi, 2018

SELEMANI S.JAFO (MB)
Waziri wa Nchi-or Tamisemi